

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

“REEL DÖVİZ KURU VE REEL EKONOMİ”

BAŞLIKLİ TOPLANTI

AÇILIŞ KONUŞMASI

18 Mart 2011

Ceylan Intercontinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Katılımcılar, Sayın Konuklar, Sayın Medya Mensupları,

TÜSİAD ve Yönetim Kurulu adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu, bugün bu konferansta ülkemiz için giderek ağırlığı artan bir sorunu da kapsayan, önemli bir konuyu tartışmak için bizleri bir araya getirdi.

Türkiye'nin sürdürülebilir bir büyüme ortamında dengeli bir şekilde kalkınmasına katkıda bulunacak kısa ve uzun vadeli ekonomi politikaları alanında bilimsel bir araştırma platformu olmayı hedefleyen TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu, bugüne kadar ulusal ve küresel gündemi takip etmenin ötesinde, vizyoner bir gündem oluşturmada oldukça büyük başarı gösterdi. Bugün de, küresel dengesizliklerin gündemde üst sıralara yükseldiği, ülkemizin bu yapı içindeki yerinin tartışılmaya başlandığı bir ortamda, bu dengesiz yapı üzerinde etkili olduğu düşünülen, reel döviz kuru ile reel ekonomi etkileşimlerini konuşmak için bir aradayız.

Hepimizin izlediği gibi, cari açık, ülkemizde kronik ve akut bir seyir izlemektedir. 2010 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla büyüme hızının, IMF tarafından %7,8 olarak revize edilen öngörü değerini yakalaması halinde bile, 2010 yılı cari açık değerinin GSYH'ya oranı %7'lere yaklaşacaktır. Bu oran Türkiye'yi cari açık açısından, Dünya ülkeleri sıralamasında en üst sıralara taşıyacaktır.

Değerli Konuklar,

Türkiye'nin, geçmişte de mevcut olan, ancak bugün farklı bir yapıdaki bu önemli sorununun, gerisindeki temel dinamiklere baktığımızda, tüketim tercihlerinde özellikle 2004 sonrası ortaya çıkan değişim dikkatimizi çekmekte. Uzun yıllar yüksek seviyelerde seyreden faiz oranları ve istikrarsız bir finansal yapı altında şekillenen tüketim tercihleri son yıllarda önemli bir değişim göstermiştir. Geçmişte, bu yapı içerisinde, ağırlıklı olarak, finansal sistem kaynaklarına başvurmaktan kaçınan, diğer yandan da yüksek faize yönelerek kısa vadelerle de olsa tasarruflarını mevduat olarak değerlendiren bir tüketici tercihidir söz etmek mümkündür. Bugün ise, sağlanan fiyat istikrarı ve finansal istikrarla, tüketici tercihi bu yapıdan uzaklaşmış; geçmişe göre düşük faiz oranları finansal kaynaklara erişimi artırırken, önceki yıllarda suni olarak yüksek seyreden tasarruf eğiliminde azalmaya yol açmıştır. Döviz kuru oynaklığının geçmişe göre azalması ve sağlanan fiyat istikrarı, tüketicinin bugünkü tüketime daha fazla yönelmesine ve borçlanma ufkunun uzamasına neden olmuştur.

Dünya piyasalarında artarak dolaşan bir likidite fazlası, daha bol finansal kaynak yaratırken; küresel ekonomik işbölümündeki değişiklikler, hemen hemen her tür ürünü, ucuz, etkinlik ve yüksek uyum gücü içinde üreten, ihracata yönelik büyük üretim alanları oluşturmuştur.

Böylelikle, ucuz ve disiplinli işgücünün, gelişmiş ülke sermaye ve teknolojiyle birleşimi, verimliliği ve rekabet gücü çok yüksek ihracat ekonomileri oluşturmuş ve bu yapı, büyük ve hızlı sermaye hareketlerinin yarattığı finansal kaynak bolluğuna, ürün bolluğu biçiminde karşılık sağlamıştır.

Değeli Katılımcılar,

Doğaldır ki, böylesi bir yapıda ticaret ve sermaye hareketleri serbestisi altındaki ekonomiler, kolay ithalat olanaklarına kavuşmuşlardır. Türkiye gibi, tüketim tercihlerinin, makro çerçevede nedeniyle değişim gösterdiği ülkelerde ise, arz ve talebin buluşmasının çok daha kolay ve etkili bir gelişim gösterdiği açıktır.

Ancak, Türkiye'ye özgü başka bir gelişme, enflasyon hedeflemesinde ve fiyat istikrarında sağlanan büyük başarıdan kaynaklanmaktadır. Görece ucuz ithal ürünler, dış ticarete konu olmayan hizmet ve ürünlerde enflasyonun gerilemesiyle bir araya geldiğinde, tüketiciler açısından yüksek gelir ve ikame etkilerine sebep olmaktadır. Bu etkiler, özellikle satın alma gücü önceye göre artış gösteren tüketici gruplarını, tüketime, ama daha da çok ithal tüketime yöneltmektedir.

Toplumun yeni ürünlere ve teknolojilere açıklığı, tüketim mutluluğu katsayısında son yıllarda gözlenen yükselmenin de etkisiyle, daha fazla ithal ürün tüketimini tetiklemektedir.

Elbette, tüketici eğilimlerinde değişim, sorunun sadece bir yüzünü oluşturmaktadır. Her ithal tüketici ürünü, özellikle teknoloji ürünleri, karşılığında gerekli hizmet yapılarının tesisi için, yoğun aramalı ve sermaye malı ithalatını da beraberinde getirmektedir. Türkiye'nin özellikle teknoloji ürünleri açısından, sanayileşmesini tamamlayamamış olması bu noktada büyük bir dezavantaj. Ayrıca, artan tüketici ürünleri tüketimi, enerji ithalatı açısından da güçlü yansımaları sahiptir. Bu alanlarda karşılaşılan düşük ithalat fiyatları, yerli üretimin de ithal aramalı ve sermaye mallarına yönelmesini kolaylaştırmaktadır.

Değerli Konuklar,

Oluşan bu spiral yapı, Türkiye'nin bugün kronik bir sorunla karşıya karşıya kalmasına neden olmuştur. Bu sorun, yurtiçi tasarruf açığı veya cari açık olarak gündemimizde önemli bir ağırlığa kavuşmuş durumdadır.

Soruna karşılık olarak başta Merkez Bankamız olmak üzere kamu ekonomi politika yapımcılarının attığı adımlar, mevcut sorunu henüz sürdürülebilir bir çözüm çerçevesine kavuşturamamıştır.

Ülkemizde birçok kesimin nominal döviz üzerinden yürüttüğü, aslında sorunun reel döviz kuru ile bağlantılı olduğu gerçeğini göz ardı etmektedir. Merkez Bankası tarafından hesaplanan reel efektif döviz kuru endekslerine baktığımızda, 2005 yılı başından itibaren Türk Lirasının, fiyat endeksleri ve birim işgücü maliyetleri bazında güçlü bir değerlenme içinde olduğu açıkça görülmektedir. Burada, gelişmekte olan ülke döviz kurlarına dayalı olarak yapılan hesaplamaların, neredeyse 100 değeri etrafında dalgalanması dikkat çekicidir. Buna karşılık, gelişmiş ülkeler döviz kurları ile yapılan endeks hesaplamasının eğimi, tüm ülkeler için olan genel endeksin eğiminden daha yüksek bir katsayı ortaya koymaktadır. Gelişmiş ülke döviz kurlarına karşısında, söz konusu bu daha güçlü değerlenme eğilimi, bana kalırsa yukarıda resmettiğim tabloyu büyük ölçüde tamamlar niteliktedir.

Fakat bu resme bakarak, reel döviz kurunun tek şüpheli değil, ancak önemli bir unsur olduğu bu tabloda, reel döviz kurunu bir politika aracı olarak seçmek oldukça zor gözükmektedir. Enflasyon anlamında sağlanan büyük başarıya rağmen, Türkiye enflasyon oranları, halen gelişmiş ülke oranlarının üzerindedir. Bu nedenle, reel kur enflasyon baskısı altındadır.

Nominal kur seviyesini hedeflemediğimiz bir politika ortamında, geriye sadece gelişmiş ekonomilerde enflasyon artışı bekleme seçeneği kalmaktadır. Ayrıca, nominal kur seviyesi konusunda ortaya konulan önerilerin, dünyada giderek sağlam bir liman ve çekim merkezi görünümü alan ülkemize yönelik sermaye akımını kontrol edebileceğinden de şüpheliyim.

Değerli Katılımcılar,

İfade etmeye çalıştığım tüm bu yapı, çözüm için, kısa vadede belki parasal-mali politikaların ideal karışım ve sıralamasından, ama asıl olarak orta vadede mikro reformlardan başka seçenek bırakmamaktadır. TÜSİAD olarak bugüne kadar gündeme getirdiğimiz, mali disiplinin sürekliliği, yatırım ortamının iyileştirilmesi, vergi mevzuatının gözden geçirilmesi, kayıtdışı ile mücadele, girişimciliğin ve KOBİ'lerin desteklenmesi, özellikle kurumsal müşterilere yönelik olarak aracılık maliyetlerinin azaltılması ve enerji piyasasının liberalizasyonu öncelikleri, kronikleşen cari açık sorunu karşısında da halen önemini korumaktadır. Mikro alanlarda etkili bir şekilde yürütülecek reformlar, ekonominin sağlıklı bir şekilde yeniden hizalanmasını ve dengesizliklere maruz kalmadan sürdürülebilir bir büyüme politikası seçmesini sağlayacaktır. Önemli olan, finansal sistemden kaçınmak, finansal sistemi sığ bırakmak değil, doğru hizalanması için doğru politika sinyallerini üretmektir.

Burada sözlerime son verirken, bu konferans ve uzantısı olan çalışmalarda, her türlü düşünce ve sorunun korkusuzca konuşulup, sağlıklı bir bilgi tabanı oluşturulmasını diliyorum. Özellikle, ana tema konuşmacılarımızın, bize açacakları ufukla, daha zengin ve kapsamlı tartışmalar yapacağımıza inanıyorum. Bu çerçevede, aramızda olup, bizlere, bilgi birikiminden ve düşüncelerinden faydalanma olanağı sağladığı için Sn. Katarina JESULIUS'a teşekkürlerimi sunmak isterim.

Konferansın, hepimiz için verimli bir yeni başlangıç olması dileklerimle, sizleri bir kez daha saygıyla selamlıyorum.